

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko
XXIII Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich
w sprawie finansowania systemu oświaty

Warszawa, 10 kwietnia 2018 roku

Rok 2018 to dla samorządów powiatowych kolejny etap wdrażania reformy oświaty. To także rok w którym już doszło lub planowane są gruntowne zmiany w zakresie finansowania systemu edukacji.

Zadania oświatowe związane z prowadzeniem przez jednostki samorządu terytorialnego szkół i placówek oświatowych finansowane są z dochodów jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności z części oświatowej subwencji ogólnej. W ostatnim czasie w powiatach następuje systematyczne obniżenie wskaźnika pokrycia wydatków oświatowych przez część oświatową subwencji ogólnej. Choć 7,5% wydatków pokrywanych ze środków własnych może wydawać się na tyle różnych kategorii gmin odsetkiem niewielkim, to jednak wobec szczupłości dochodów własnych powiatów zaczyna być coraz istotniejszym problemem. Sytuacja ulegnie dalszemu pogorszeniu w roku bieżącym, co będzie wynikało ze spadku liczby uczniów w szkołach powiatowych o ok. 5%. Jest to skala z jednej strony na tyle znacząca, że wpływa zauważalnie na wysokość otrzymywanej przez poszczególne powiaty subwencji, a jednocześnie na tyle mała, że uniemożliwia jakiegokolwiek działania racjonalizujące koszty funkcjonowania poszczególnych szkół i placówek.

Nakłada się na to zwiększenie kosztów wynikające z wprowadzonych przez rząd z dniem 1 kwietnia 2018 r. podwyżek wynagrodzeń dla nauczycieli. Tegoroczna podwyżka jest kolejną, przy której odpowiedzialność finansowa jest przerzucana na barki samorządów. Jak wynika z wyliczeń co do zasady wzrost kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2018 będzie niewystarczający na pokrycie konsekwencji podwyżki wynagrodzeń nawet w skali całego systemu, a w powiatach – ze względu na sposób podziału środków w sposób szczególnie dotkliwy.

Opisane problemy są konsekwencją ciągłego utrzymywania algorytmu podziału (przy stałej i z góry ustalonej kwocie części oświatowej subwencji ogólnej), a nie algorytmu naliczania części oświatowej subwencji ogólnej. Związek Powiatów Polskich przypomina zatem, że od lat apeluje o opracowanie standardów edukacyjnych, ich rzetelną wycenę, a następnie opracowanie na tej podstawie algorytmu naliczania środków transferowanych z budżetu państwa na cele oświatowe.

Póki to nie nastąpi Związek Powiatów Polskich z dużą dozą ostrożności podchodzi do głębokich zmian w zakresie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej. Zaproponowany wstępnie przez MEN sposób podziału środków części oświatowej subwencji ogólnej w oparciu o liczbę uczniów i liczbę oddziałów należy gruntownie omówić i rozważyć skutki jego wprowadzenia. W swoim pierwotnym kształcie może on spowodować znaczny przepływ środków z poziomu powiatowego na gminny, na finansowanie istnienia nieracjonalnie małych szkół podstawowych. Takiej konsekwencji Związek Powiatów Polskich kategorycznie się sprzeciwia.

Stojąc w obliczu nowych wyzwań i dotychczasowych problemów oczekujemy na rzetelne przeanalizowanie tematu finansowania oświaty i naliczania środków z części oświatowej subwencji ogólnej a także partnerskie traktowanie jednostek samorządu terytorialnego w rozmowach na temat planowanych zmian.

Przewodniczący
XXIII Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich

Ludwik Węgrzyn